

27.8.1984
Rffwpsolst

- Quislings arkiv kan være stjålet

KARSTEN WIIK

Advokat Finn Thrana, som bestyrte enken Maria Quislings dødsbo i 1980, utelukker ikke at de papirer som nu er kommet for dagen kan ha vært stjålet fra hennes hjem i Erling Skjalgssons gate i Oslo. Han vil derfor ta kontakt med Universitetsbiblioteket for å få midlertidig politibeslag av papirene til eiendomsrettighetene er avklart. Thrana utelukker ikke at papirene kan ha kommet bort eller blitt stjålet fra nazistenes representasjonsvilla Gimle på Bygdøy etter 1945.

— Etter Maria Quislings dødsfall i 1980 oppdaget hennes personlige rådgiver og jeg en uløst kjøkkender hvor heller ikke døren var i bruk. Da vi kom inn på hennes soveværelse oppdaget vi at det var rotet i et klesskap og pappesker som var trukket utover gulvet. Når disse papirer nå er kommet offentligheten til kjønne gjennom Dagbladet, utelukker jeg ikke at de kan ha vært stjålet, sier han.

— Jeg anser det som helt utenkelig at Maria Quisling

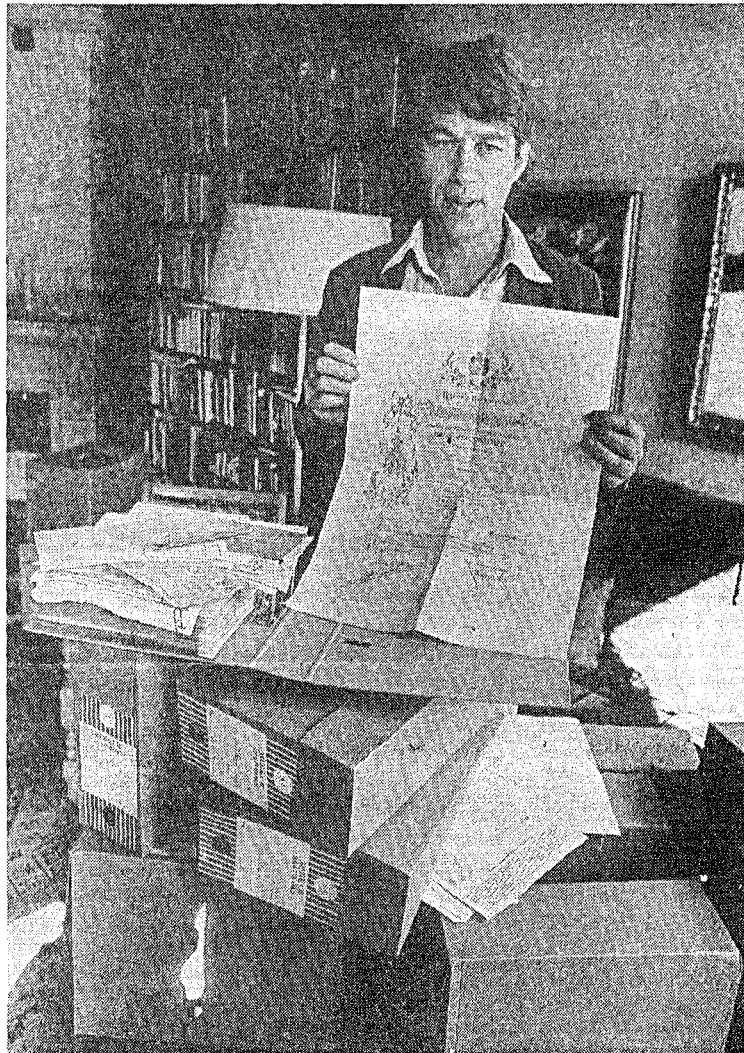
skulle ha gitt bort eller solgt papirene, for det var hennes uttrykkelige ønske at ekteparets papirer skulle tilfalle Universitetsbiblioteket, fortsetter Thrana, som i 1980 imidlertid ikke savnet noen av de nå så kjente papirer.

Vi vet at endel papirer var på avveie, selv om vi ikke visste hvilke. Det har slått meg at denne «Tom», som angivelig skal være finner, nå har tenkt å seige materialet. Slik jeg ser det, må det være klart at ihvertfall de brev som er sendt Quisling fra hans bror Arne Quisling må tilhøre sistnevnte idet han er i live. Jeg vil derfor ta saken opp med Universitetsbiblioteket, eventuelt Kultur- og vitenskapsdepartementet, opplyser Thrana.

Statssekretær Jan S. Levy i Kultur- og vitenskapsdepartementet vil ikke kommentere opplysningene, men sier til Aftenposten at man på det hold ønsker mer informasjon om saken. — Vi vil ta saken opp gjennom våre kanaler, som blant andre er Riksantikvaren. Hvilke tiltak som vil bli aktuelle er foreløbig ikke klarlagt, opplyser han.

Kulturredaktør Hans Fr. Dahl med ett av de sensasjonelle dokumenter fra Quislings arkiv.

(Foto: Bjørn Fjørtoft)

Dokumentsamlingen er ekte

103307

ROLF L. LARSEN

— Det er hevet over enhver tvil at dokumentene som er funnet etter Vidkun Quisling er ekte, og vi må gjøre alt for å bevare dokumentene her i landet, sier riksarkivar John Herstad til Aftenposten. En representant for Riksarkivet var i helgen hjemme hos Dagbladets kulturredaktør og fikk se dokumentene. Aftenpostens medarbeider

fikk også se en del av de ca. 1200 brevene og dokumentene. som redaktør Hans Fredrik Dahl hevder han har fått overlevert av en 37-årig Oslo-mann som vil være anonym.

Riksarkivets representant karakteriserer brevsamlingen og dokumentene som nå er dukket opp etter Quisling som den største privat samling av dette materiale her i landet. Materiale som nå — ifølge redaktør Dahl oppbevares i et hvelv i Oslo — inneholder en rekke unike dokumenter.

— Blant de mange dokumentene finnes en del sensasjonelle opplysninger som på en del områder vil avdekke nye sider med en del av Quislings liv. Blant annet fra hans tid i Russland og Armenia da han sammen med Fridtjof Nansen blsto i hjelpearbeidet der i 1920-årene, sier historiker og kulturredaktør Hans Fredrik Dahl.

Han viser oss et takkediplom fra de russiske myndigheter dengang, stilet til Vidkun Quisling. Dette er et av de mange unike dokumentene som finnes i det nye Quisling-funnet.

Det var lærdag Dagbladet presenterte Quisling-funnet. Avisen skriver blant annet: Brev fra Heinrich Himmler, privat korrespondanse i kilovis til Vidkun Quisling, regnskapsbøker og manuskripter. «Tom», en 37-årig Oslo-mann (som vil være anonym) fant som gutt hele Vidkun Quislings private arkiv på en papirinsamling. To kartonger stappfulle av dokumenter fra den berømte landssvikers liv i russisk, britisk, tysk og norsk tjeneste. Ialt ca. 1200 brev og dokumenter.

— Jeg ble overveldet da jeg gjennomgikk materialet, sier Dahl til Aftenposten. — Jeg kom helt tilfeldig i kontakt med mannen. Han kom bort til meg på gatene i Oslo og spurte: — Hel-

var det ikke du som var med i panelprogrammet etter TV-serien «I solkorsets tegn»? — Jeg svarte bekræftende på dette.

— Da er du kanskje interessert i å se en stor del av Vidkun Quislings private brev og dokumenter. Jeg har dem hjemme, sa «Tom». — Jeg trodde selvsagt han kom med en god spøk. Smilte til ham og sa: — Gjerne det.

Heldigvis ga jeg ham adressen og navnet mitt. Noen dager senere dukket han opp i Dagbladet med noen av brevene. Senere inviterte han meg hjem til seg for å studere samlingen nærmere.

— Jeg satt en hel natt og gikk igjennom dokumentene, og jeg kom så frem til avtale med «Tom» om hvordan jeg skulle gjennomgå dokumentene og gjøre bruk av dem. Vi avtalte blant annet at ingen andre skulle orienteres om dette. — Det satte «Tom» blant annet som betingelse for at jeg fikk arbeide med materialet, sier Dahl.

Jeg har gjennomgått materialet i hele sommer. «Tom» tok kontakt med meg i mai, og jeg kommer med opplysninger om funnet og hva brevene inneholder i seks større artikler i Dagbladet. Jeg planlegger også å utgi en bok byrget på innholdet i denne oppsiktsvekkende samlingen, sier han.

Mange betviler at det finnes noen «Tom». Måten han kom over papirene på og at han har holdt dette hemmelig i så mange år? — «Tom» eksisterer. Selv om historien om hvordan jeg traff ham og hvordan han fikk fatt i papirene virker helt utrolig for mange, sier Dahl.

— Hvordan tror du de kan ha blitt kastet, og hvem kan ha hatt dem tidligere?

— Det vet jeg ikke. Men jeg har følgende mistanke: — Jeg tror at papirene har vært oppbevart i Vidkun Quislings hjem på Bygdøy under krigen — «Gimle». Da Quisling ble arrestert i

mal 1945 var konen Marie igjen på «Gimle». Hun var da omgitt og besøkt av en rekke ledende nazister. En av disse kan så ha tatt dokumentene i sin varetekt. Vedkommende kan så ha dødd, eller hans nærmeste familie kan ved en misforståelse ha kastet dokumentene. Jeg tror ikke det har vært gjort med hensikt. Jeg er også temmelig sikker på at papirene ikke var oppbevart i Maria Quislings senere hjem i Erling Skjalgssons gate i Oslo. Jeg var nemlig flere ganger i kontakt med henne for å samle inn materiale fra Quislings liv da hun bodde her, sier Dahl.

— Men hvorfor har ikke «Tom» offentliggjort papirene eller tatt kontakt med myndighetene tidligere?

— Jeg tror at han har vurdert tidspunktet for offentliggjøring meget nøye.

Universitetet bør få brevene

Blant brevene i det store Quisling-funnet er også en rekke private brev mellom Vidkun Quisling og broren Arne. Han bor nå i New York og er 86 år gammel. Aftenposten kontaktet søndag Arne Quislings datter for å få hans og hennes kommentar til funnet, og om han eventuelt vil gjøre krav på de private brevene. Hans datter kommenterer dette slik: — Jeg tror at han helst vil at brevene går inn i den allerede eksisterende samlingen som Maria Quisling overlot til Universitetsbiblioteket etter sin død i 1980, sier Arne Quislings datter.

— Det kan være snakk om store verdier, og at personen som har funnet brevene og de andre dokumentene, vil selge dem?

— Jeg tror ikke at min far vil gjøre krav på disse brevene. Han ønsker bare å glemme det som skjedde med Vidkun. Han har opplevd noen vanskelige år, og blir opprørt når vi snakker om Vidkun.